

Παράρματα τεύχους 20

σ. 6 στ. 1, σείρ. 27 ως αντί η σ. 6 στ. 2, σείρ. 6 που αντί και σ. 11 εις. 3, λιθοπλινθος αντί δόμος.
σ. 30 εις. 4 η φωτογραφία αλλάζει θέση με κείνη της σελ. 33 σ. 47 α' χάρτης Freud, B' Adler, γ' Jung σ. 75 εις. 3 διαθ. καλυκιοειδής κρατρη σ. 8 και 15 αντί THOMPSON, διαθαζέ THOMSON.

Πετράς Σητείας: Συνεχίζε- ται η ανασκαφή του Μινωι- κού οικισμού

Συνεχίσθηκαν για δεύτερη χρονιά φέτος οι έρευνες στο μινωικό οικισμό της πόλης της Σητείας, τον Πετρά. Έχει ήδη αποκαλυφθεί το μεγαλύτερο μέρος ενός μεγάλου σπιτιού, που χρονολογείται στην αρχή της Υστερομινωικής περιόδου και καταστράφηκε, πιθανότατα από σεισμό, πριν από την έκρηξη του ηφαιστείου της Θήρας.

Όλα τα δωμάτια που σκάφθηκαν ήταν υπόγεια. Στον όροφο οδηγούσε λίθινη σκάλα, καταστράφηκε η σήμα. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα ήταν η εγκατάσταση ενός πατητηριού σταφυλιών, με λίθινο ληνό (μονοδικό απ' όσο γνωρίζουμε για τη μινωική Κρήτη) και τρεις πίθους για τη συλλογή και την αποθήκευση υγρού. Βρέθηκαν ακόμα δύο κουζίνες με εστίες και τριποδικές χύτρες. Στη μια υπήρχαν τουλάχιστον εξήντα αγγεία, αρχικά μάλλον τοποθετημένα σε ράφια.

Οι τοίχοι έφεραν κοινάματα. Στα δωμάτια του ορόφου, που ήταν πλακόστρωτα, διαπιστώθηκε η ύπαρξη κοιναιμάτων με χρώμα. Επίσης στον όροφο, κάποιο ή κάποια από τα δωμάτια φαίνεται πως ήταν αφιερωμένα στη λατρεία. (Βρέθηκαν πεσμένα κομμάτια ειδωλίων και πήλινος κέρας).

Ο χώρος ανακαταλήφθηκε κατά την υστερομινωική ΙΙΙ περίοδο. Ενδείξεις κατοίκησης υπάρχουν και για τις παλαιότερες φάσεις, πρωτομινωική, μεσομινωική.

Πολύ σημαντική για την κατανόηση

της πολεοδομικής οργάνωσης του οικισμού είναι η ύπαρξη ενός μεγάλου τείχους, μοναδικού, με «κυκλώπεια» τοιχοδομία και ένα πύργο. Φαίνεται πως χρησίμευε για την προστασία του χώρου από τη θάλασσα.

Τα κινητά ευρήματα ήταν πολλά και ενδιαφέροντα. Πήλινα αγγεία, (πάνω από πεντακόσια) λίθινα αγγεία, λίθινα και πήλινα εργαλεία, κοσμήματα. Εξάλλου, με την οικονομική ενίσχυση του Δήμου Σητείας, έγινε δυνατή η πραγματοποίηση επιφανειακής έρευνας στους τέσσερις λόφους του Πετρά. Βρέθηκαν λείψανα όλων των μινωικών φάσεων, από την πρωτομινωική ως την υστερομινωική ΙΙΙ, καθώς και μια εγκατάσταση της τελευταίας νεολιθικής.

Μεταξία Τσιποπούλου
Αρχαιολόγος
Μουσείο Σητείας

Βυθισμένος οικισμός

Η Εφορ. Εναλίων Αρχαιοτήτων αποκάλυψε, στο βυθό του κόλπου Πλατυγιάλι (Δυτ. Στερεά) οικισμό της 3ης χιλιετίας π.Χ. (2.300-1000 π.Χ.). Ο οικισμός εκτείνεται σε μήκος 400μ. παράλληλα προς το γιάλι και σε πλάτος 60μ. Την υποβρύχια αυτή ανασκαφή χρηματοδοτεί η Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΕΤΒΑ). Η ανασκαφή που θα ολοκληρωθεί στην το τέλος του 1986 αποσκοπεί στην πλήρη τοπογραφική και αρχιτεκτονική μελέτη της βυθισμένης περιοχής στη διάσωση των κινητών ευρημάτων – και τη φύλαξη τους σε τοπικό μουσείο – και κατόπιν την επικάλυψη του οικισμού με προστατευτικά στρώματα (άμμου κ.ά.) ώστε να δημιουργηθούν στη θέση αυτή τα προγραμματισμένα διαλυτήρια πλοίων της ΕΤΒΑ.

Το «Σπήλαιο των Λιμνών» στην Καστριά Καλαθρύτων

Αρχαιολογικός χώρος χαρακτηριστικός το «Σπήλαιο των Λιμνών» που βρίσκεται στο χωριό Καστριά των Καλαθρύτων. Στην είσοδο του σπηλαίου

αποκαλύφθηκε σημαντικός αριθμός οστράκων των νεολιθικών και πρωτοελλαδικών χρόνων. Επίσης διαπιστώθηκαν εκεί επιχώσεις, χρονολογούμενες στους υστερονεολιθικούς χρόνους. Το σπήλαιο διασώζει λιθωματικό διάκοσμο και ταυτίζεται με το σπήλαιο, όπου κατέφυγαν οι κορες του βασιλιά της Τίρυνθας Πριούτου.

Υστερομινωικοί τάφοι σε περιοχές του Ηρακλείου

Μεγάλος σπηλαιώδης λαξευτός τάφος, των υστερομινωικών χρόνων, αποκαλύφθηκε στη διάρκεια οικοδομικών εργασιών στην περιοχή του Δημοτικού Σχολείου Πόρου του Ηρακλείου. Επίσης, σε θέση μεταξύ των χωριών Αγίου Βλασίου και Αγίου Σούλα του Ηρακλείου, βρέθηκαν τέσσερις ακόμη θαλαμωτοί λαξευτοί τάφοι υστερομινωικοί, της τρίτης περιόδου.

Τέλος κατά τη διάνοιξη δρόμου στο χωριό Άγιος Σούλας του Ηρακλείου βρέθηκε υστερομινωικός θαλαμωτός λαξευτός τάφος της τρίτης περιόδου, μέσα στον οποίο αποκαλύφθηκαν τρεις ακεραίες σαρκοφάγοι. Οι δύο από αυτές είναι διακοσμημένες.

Υστερογεωμετρικός οικι- σμός στον Κρουσώνα

Δύο οικήματα, των υστερογεωμετρικών και αρχαϊκών χρόνων (8ου - 7ου π.Χ. αιών) που είναι ιδιαίτερα καλοχτισμένα και διατηρημένα, ήρθαν στο φως στο λόφο «Κουπος» στον Κρουσώνα Ηρακλείου, όπου έχει εντοπιστεί σημαντικός οικισμός της ίδιας χρονικής περιόδου. Στο εσωτερικό του ενός κτίριου αποκαλύφθηκε το «εγκαίνιο» (στρογγυλός λακκος λαξευμένος στο βραχώδες υδρία, κύπελλο και μικρά κομμάτια κάρβουνου, υπολείμματα προσφοράς). Επίσης σε δωμάτιο του κτίριου βρέθηκαν χάλκινη περόνη, σιδερένια και σστέινα εργαλεία, πήλινα σφονδυλικά κ.ά. Ακόμη βρέθηκε αρκετή και ενδιαφέρουσα κεραμική των πρώιμων χρόνων. Στο δεύτερο κτίριο αποκαλύφθηκε μεγάλη ορθογώνια εστία, καλυμμένη με παχύ στρώμα στάχτης.

Επίσης βρέθηκε κεραμική, που χρονολογείται από τα υστερογεωμετρικά και αρχαϊκά χρόνια μέχρι την ώριμη υστερομινωική τρίτη περίοδο. Πιστεύεται ότι η πλάκα που βρέθηκε σε ένα από τους τρεις λακκούβες είναι το «εγκαίνιο» του κτιρίου. Στα ευρήματα περιλαμβάνονται ακέραοι καθούκι χελώνες, κεραμική, δεκάδες πήλινα και πέτρινα δισκία, που θεωρούνται ένδειξη κάποιας τελετουργικής προσφοράς, πλούσια διακοσμημένη κεραμική γεωμετρικών και κυρίως υστερογεωμετρικών - αρχαϊκών χρόνων, από την οποία ξεχωρίζουν μια ομάδα μικρογραφικών αγγείων διαφόρων σχημάτων, δεκάδα πήλινα ζωδια, αναθηματικό πλακίδιο με ανάγλυφη διαιδαλτική μορφή, στένια και οιδερμένα εργαλεία και λίθινοι αγγυοί και «γούρνες», τριείδια και τριπτήρες.

Το κτίριο αυτό, που βρίσκεται στο κέντρο του αρχαίου οικισμού, πιστεύεται ότι είναι ιδιαίτερης σπουδαιότητας. Οι ανασκαφές στο χώρο αυτό προβλέπεται να συνεχιστούν.

Εξ άλλου, μικρή ανασκαφική έρευνα διεξήχθη και στην τοποθεσία «Κόκκινιακά» του Κρουσίου, όπου αποκαλύφθηκε τμήμα κτιρίου των νεοανακτορικών μινωικών χρόνων σε καλή διατήρηση, στο οποίο βρέθηκε ενδιαφέρουσα κεραμική.

Βωμός και αρχαίες εγκαταστάσεις στη χερσόνησο Παξιμαδί

Από αρκετά κτίσματα, πολυάριθμα ίχνη τοίχων, λαξευτά βωμοί και δύο συλημμένους λακκοειδείς τάφους αποτελείται το αρχαίο κλασικό συγκρότημα που εντοπίστηκε στη θέση Κορμιά της χερσονήσου Παξιμαδί, στα δυτικά της Καστρού, στην Εύβοια, στις φετινές αρχαιολογικές έρευνες του Καναδικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου. Το μέγεθος του αρχαίου συγκροτήματος και η αφθονία των φυσικών πόρων οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η χερσόνησος Παξιμαδί και ιδιαίτερα η δυτική της πλευρά ήταν πυκνά κατοικημένη κατά την κλασική περίοδο. Στα ευρήματα περιλαμβάνονται:

Λαξευτή μέσα στο βράχο δεξαμενή, στη θέση του οχυρωμένου οικισμού, στο ακρωτήριο Μνήμη. Στο δάπεδο

της δεξαμενής και σε βάθος 8 μ. συλλέχθηκε ποσότητα σχεδόν ακεραίων ακοσμητών κεραμικών ακερών. Επίσης βρέθηκε πλακόστρωτο δάπεδο, κατασκευασμένο από παλιά επιπεδα κομμάτια σχιστόλιθου. Ακόμη στη θέση αυτή συλλέχθηκε καλής ποιότητας κεραμική και εντοπίστηκε στρώμα εγκατάστασης, που περιέχει οστά ζώων και ρωμαϊκή κεραμική.

Στη θέση Παλιοπούθρι αποκαλύφθηκε Αρχαία Αγορική. Το μεγαλύτερο νόμισμα της κεραμικής που βρέθηκε εκεί είναι κλασικής εποχής. Ακόμη βρέθηκαν πολυάριθμα όστρακα.

Τέλος, τοπογραφική έρευνα στο δυτικό τμήμα της χερσονήσου Παξιμαδί κατέγραψε 50 περίπου νέες τοποθεσίες, οι οποίες χρονολογούνται από τη νεολιθική μέχρι τη βυζαντινή περίοδο, με προεξέχοντα κατάλοιπα της κλασικής και ρωμαϊκής εποχής.

Σημαντικοί ναοί στη Νάξο

Στη θέση 'Ιρια της Νάξου ανακαλύφθηκε ναός των μέσων του 8ου αι. π.Χ. Ιδιαίτερα σημαντικών διαστάσεων (13,5x25 μ). Ο ναός αυτός λειτουργήσε επί εννέα αιώνες, ως τον 3ο αι. μ.Χ., οπότε καταστράφηκε βίαια. Κάτω από τα θεμέλια του ναού βρέθηκαν υπολείμματα άλλου παλαιοτέρου ναού, του 8ου αι. π.Χ. Ακόμα δεν βρέθηκε σε ποιά θεά ήταν αφιερωμένος ο ναός αυτός. Ίσως στο Διόνυσο, το θεό που λατρευόταν στη Νάξο.

Αρχαίο νεκροταφείο στη Φθιώτιδα

Αρχαίο νεκροταφείο αποκαλύφθηκε στη θέση «Φανός» της κοινότητας Γλυφας της Φθιώτιδας. Από τις ανασκαφικές έρευνες που διενήργησε η Εφορεία Αρχαιοτήτων της περιοχής ήρθαν στο φως μέχρι στιγμής τρεις τάφοι (οι περισσότεροι είναι λακκοειδείς, σαρκοφάγοι κεραμοσκεπείς και γεγυθρισμοί - ταφές σε αγγεία). Επίσης βρέθηκαν και είδη λαξεύματα, όπου γίνονταν καύση των νεκρών και κοντά σ' αυτά χάλκινα τεφροδόχα αγγεία, που περιείχαν τα υπολείμματα της καύσης. Από τα κτερίσματα που συνοδεύουν τους νεκρούς οι τάφοι χρονολογούνται στα μέσα του 4ου αι. π.Χ.

αιώνα. Πιστεύεται ότι το νεκροταφείο ανήκει στην πόλη κι αυτό ενισχύεται από τα λείψανα της οχύρωσης που σώζονται στον παραλιακό λόφο και σε μικρή απόσταση από το νεκροταφείο. Η πόλη αυτή της Αρχαίας Φθιώτιδας ταυτίζεται με την αρχαία Αντρώνα, της οποίας οι κάτοικοι πήραν μέρος στην εκστρατεία της Τροίας με αρχηγό τον Πρωτεύειλο, όπως αναφέρει ο Όμηρος.

Ιερό της Δήμητρας στο χώρο του Κάστρου αναζητούν οι αρχαιολόγοι

Ιερό της Δήμητρας, όπως υπεραινείται από πήλινα ευρήματα που βρέθηκαν, υπάρχει στο χώρο του Κάστρου της Μυτιλήνης, όπου συνεχίστηκαν και φέτος οι ανασκαφικές έρευνες από καναδική ομάδα του Πανεπιστημίου της Βρεταννικής Κολομβίας, υπό την αιγίδα του Καναδικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου στην Αθήνα. Στα φετινά ευρήματα αναφέρονται: Μεγάλο κτίριο (δεν προκειται για ναό) κοντά σε ελληνιστικό βωμό. Ο τελευταίος είχε βρεθεί σε προηγούμενη ανασκαφή. Στο σημείο αυτό βρέθηκε μεγάλη ποσότητα αποσπασματικών ειδωλίων και αρκετά ακέραια. Τα ευρήματα αυτά προστέθηκαν στο ελληνιστικό και πρώιμο ρωμαϊκό υλικό από προηγούμενες έρευνες.

Σε άλλη περιοχή βρέθηκαν υπολείμματα εκκλησίας που ισοπεδώθηκε μετά την τουρκική εισβολή το 1462. Στο επίπεδο πάνω από τον φυσικό βράχο βρέθηκαν ίχνη από διαταραγμένες ταφές ενηλίκων και παιδιών. Με βάση την τεχνολογία της εκκλησίας, η χρονολόγηση της τοποθετείται στη μέση βυζαντινή περίοδο. Εξ άλλου, η παρουσία στο σημείο αυτό μαρμαρίνης σαρκοφάγου, με το χαρακτηριστικό εύρημα του οικου των Γκατιλίου, δεν αποκλείει το κτίσμα αυτό να χρησιμοποιούνταν σαν ένα είδος ταφικού παρεκκλήσιου της οικογένειας.

Σε άλλη θέση του Κάστρου, στην περιοχή των υπέργων κρυπτών, η ανασκαφή έφερε στο φως δείγματα ελληνιστικής και ρωμαϊκής κεραμικής, ενώ τμήμα σε άλλη θέση εντοπίσαν πλούσιο και αδιάτακτο στρώμα κλασικής κεραμικής, με μεγάλες

αρχαιολογικά

ποσότητες τοπικής στίλβωτης κεραμικής, αιολικού τύπου και αττικά μελμβάφη δείγματα από πινάκια, ψιάλες και κύπελλα. Επίσης θρέθηκαν δείγματα από αρχαϊκά οστρακα, της ανατολίζουσας και της μέσης περιόδου, κορινθιακής κεραμικής. Προκειται για σημαντικό στρώμα της ιδιάζουσας στο χώρο του βορειοανατολικού Αιγαίου γκριζοχρωμής, αιολικού τύπου, κεραμικής. Στα ευρήματα περιλαμβάνονται λυχναρία, αναθηματικοί κώνθοι και ένας ειδικός τύπος ψιάλης, που χρονολογείται στο δεύτερο μισό του 4ου ή στις αρχές του 5ου π.Χ. αιώνα.

Σε όλες σχεδόν τις ανασκαφικές τομές θρέθηκαν σημαντικές ποσότητες από κινητά ευρήματα (λυχνάρια, αγγύεις, κ.ά.), ελληνιστικής και πρώιμης ρωμαϊκής περιόδου. Τα λυχναρία περιλαμβάνουν τροχίλατους τύπους, του 4ου π.Χ. αιώνα, τυποποιημένα λυχναρία τύπου «Εφέσου», του 1ου π.Χ. αιώνα, καθώς και αρκετά ρωμαϊκά κομμάτια, του 1ου μ.Χ. και ελάχιστα μεταγενέστερα δείγματα. Η καλής ποιότητας κεραμική περιλαμβάνει τοπικά και εισαγμένα μελμβάφη δείγματα.

Ευρήματα στο Ιερό των Μεγάλων Θεών της Σαμοθράκης

Κατά τις αρχαιολογικές ανασκαφές στην Σαμοθράκη, αποκαλύφθηκε μια σειρά κτιρίων. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον παρουσιάζει το κύριο οικοδόμημα. Πρόκειται για ελληνιστικό κτίσμα (29X14 μέτρα), κατασκευασμένο από τοπικούς πωρινούς ψαμμιόλιθους με ισχυρά θεμέλια. Στη νότια πτέρυγα του κτιρίου θρέθηκε σειρά από βάσεις (πυλόνια), κάθε μια από τις οποίες συγκρατούσε ένα ζεύγος μαρμάρινων ογκόλιθων. Οι κοίλες επιφάνειες των ογκόλιθων αντικρύζαν η μία την άλλη, σχηματίζοντας ανάμεσα τους κενό. Σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, οι ογκόλιθοι προορίζονταν για να συγκρατούν το κάτω μέρος ενός μεγάλου πλοίου. Το ελληνιστικό κτίσμα ήταν, επομένως, ένα υπόστεγο όπου εκτίθeto ένα πλοίο ιερό. Οι στρωματικές έρευνες δείχνουν ότι οι βάσεις προηγούνται χρονικά του κτιρίου. Και τα δύο όμως πρέπει να κατασκευάσθηκαν στο πρώτο μισό του 3ου αι. π.Χ.

Ενδιαφέρον εύρημα των ανασκαφών είναι το Εστιατόριο (δεκαπέντε καθίσματα πάνω σε ανυψωμένο μωσαϊκό δαπέδο).

Επεκτείνεται το Αρχαιολογικό μουσείο της Ερέτριας

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ερέτριας, το οποίο έχει έντονα προβλήματα χώρου, προκειται να επεκταθεί. Σχετική προμελέτη εγκρίθηκε από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο. Με την επέκταση αυτή αποσκοπούνται η επίλυση των προβλημάτων χώρου και παράλληλα η βελτίωση της μορφής του μουσείου. Τέλος αναφέρεται ότι, η δαπάνη του έργου, ύψους 20.000.000 περίπου δρχ., θα καλυφθεί από την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή.

Υστερορωμαϊκό οικοδόμημα και τμήμα κλασικού τείχους στην Επάνω Σκάλα Μυτιλήνης

Οι φετινές αρχαιολογικές έρευνες στην περιοχή της Επάνω Σκάλας (Βόρειος λιμένας) της Μυτιλήνης, περιελάμβαναν το χώρο στον οποίο βρίσκονται αξιόλογο υστερορωμαϊκό περιστύλο οικοδόμημα και τμήμα του κλασικού τείχους. Οι ανασκαφικές έρευνες στην περιοχή αυτή, έφεραν στο φως μεγάλες ποσότητες υστεροκλασικής και ελληνιστικής κεραμικής, συμπεριλαμβανομένων ερυθρομορφου οστρακού με παράσταση θεοτήτων, καθώς και σημαντικά άλλα ευρήματα. Οι έρευνες αυτές στον κάτω τομέα της πόλης της Μυτιλήνης διενεργήθηκαν από ομάδα εργασίας Καναδών και Ελλήνων αρχαιολόγων.

Το ρωμαϊκό οικοδόμημα αποτελείται από μια κεντρική αυλή και τεχνητή λιμνούλα, στρωμένη με μαρμαρίνες πλάκες. Επίσης ανασκάφηκαν τρία δωμάτια γύρω από την αυλή, μέσα στα οποία παρατηρήθηκαν εκτεταμένα υπολείμματα από ζωγραφισμένο ασβεστοκονίαμα, που είχε ξεκολλήσει από τους τοίχους. Τα αρχικά σχέδια φαίνονται γεωμετρικά, με ευδιάκριτο ένα γαλάζιο παραμμένο στη βάση του τοίχου. Σε άλλο δωμάτιο θρέ-

θηκαν ίχνη μωσαϊκού δαπέδου με γεωμετρική διάταξη.

Μεταξύ των ευρημάτων της αυλής συγκαταλέγεται και ένα ηλιακό μαρμαρίνο ρολόι, που διατηρείται κατά το ήμισυ.

Το δαπέδο του κτίσματος θρέθηκε να καλύπτεται από στρώμα, χρονολογούμενο στον 4ο π.Χ. αιώνα. Μέσα σ' αυτό υπήρχαν μεγάλες ποσότητες από κεραμική, δύο ολόκληροι αμφορείς και ποικίλα οικιακά και μαγειρικά σκεύη. Η εγκατάλειψη του χώρου αυτού στις αρχές του 4ου μ.Χ. αι. πιστοποιείται από σειρά αττικών λυχναρίων της περιόδου και νομισματικά δείγματα. Τέλος, ο αποχετευτικός αγωγός που θρέθηκε κατά μήκος της νότιας πλευράς του ανατολικού δωματίου και της αυλής και συνεχίζεται δια μέσου του κλασικού τείχους, φαίνεται να ανήκει σε πρωϊμότερη κατασκευή, γεγονός που ενισχύεται από την ανεύρεση πρωιμότερου τμήματος τοίχου κάτω από το βορειο δωμάτιο. Οι έρευνες θα συνεχιστούν, αλλά στο σημείο αυτό, όπως αναφέρεται, δυσχεραίνονται από λιμνάζοντα νερά, λόγω ανύψωσης της στάθμης της θάλασσας στους νεότερους χρόνους.

Νέο άγαλμα του Αντίνοου

Αξιόλογο άγαλμα που παριστάνει τον ευνοούμενο του αυτοκράτορα Αδριανού, Αντίνοο, θρέθηκε στους Μύλους της Αργολίδας, ανάμεσα στα θεμέλια μεγάλου ρωμαϊκής έπαυλης. Το άγαλμα είναι από λευκό μαρμάρο και στέκεται σε ύψος 1,50 μ. Παριστάνει γυμνό έφηβο, στεφανωμένο με φύλλα κισσού.

Βυζαντινό μουσείο στη Βέροια

Βυζαντινό Μουσείο θα ιδρυθεί στη Βέροια, όπως αποφασίστηκε από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο. Το κτίριο που έχει επιλεγεί για να στεγαστεί το νέο μουσείο είναι μεγάλο παραδοσιακό κτίσμα, με άνετο ελεύθερο χώρο.

Τα έργα που θα εκτεθούν στο νέο μουσείο ξεπερνούν ήδη τις 2.000. Στα έργα αυτά περιλαμβάνονται: εικόνες, τμήματα τεμπλών, θημόθυρα,

αρχαιολογικά

αποτοιχισμένες τοιχογραφίες, γλυπτά, επιγραφές, νομίσματα, αγγεία, μεταλλοτεχνήματα, χειρόγραφα κλπ. Η πόλη της Βέροιας επελέγη για την ίδρυση του νέου βυζαντινού μουσείου, γιατί στα βυζαντινά χρόνια υπήρξε σημαντικό οικονομικό, διοικητικό και καλλιτεχνικό κέντρο, έδρα επισκοπής, αργότερα μητρόπολης και μεγάλη στρατιωτική περιφέρεια. Η ακμή της συνεχίστηκε και στην περίοδο της τουρκοκρατίας. Σήμερα, μάρτυρες του πλούσιου ιστορικού παρελθόντος, παραμένουν οι 44 βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες, οι δύο παλιές συνοικίες και ο αναλλοίωτος πολεοδομικός ιστός.

Η ίδρυση του νέου μουσείου έρχεται να προστεθεί στη σειρά των μεγάλων μουσείων βυζαντινής τέχνης, που βρίσκονται στο στάδιο της μελέτης (Θεσσαλονίκη), κατασκευής (Καστοριά), ή έχουν τεθεί πρόφαση σε λειτουργία στη Μακεδονία (Λευκός Πύργος Θεσσαλονίκης) κ.λπ. και εντάσσονται στα πλαίσια της πολιτικής του υπουργείου Πολιτισμού για τη συστηματική προβολή του βυζαντινού πολιτισμού.

Αρχαίο λατομείο στον Άγ. Ιωάννη θεολόγο της Φθιώτιδας

Αρχαιολογικός χώρος κηρυχθηκε το οικοδομικό τετράγωνο 92 του οικισμού ΟΣΜΑΕΣ στον Άγιο Ιωάννη θεολόγο Μαλεσίου του νομού Φθιώτιδας.

Η κήρυξη αποσκοπεί στη διατήρηση του αρχαίου λατομείου που βρέθηκε εκεί ως μνημείο της αρχαίας δομικής και τεχνολογίας των εξορύξεων.

Συλλογή βυζαντινών έργων στο «Παλλάτκι Ιουστινιάνι» της Χίου

Συλλογή με αποτοιχισμένες τοιχογραφίες, εικόνες, ψηφιδωτά και τμήματα ξυλόγλυπτων τέμπλων, που έχουν συντηρηθεί στα εργαστήρια της τοπικής 3ης εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, θα εκτεθεί στο αναστηλωμένο μεσαιωνικό κτίριο της Χίου «Παλλάτκι Ιουστινιάνι». Η εργασία αυτή για την έκθεση της

συλλογής έχει ήδη αρχίσει και προπλάσσεται να ολοκληρωθεί πριν από το τέλος του χρόνου. Πρόκειται να εκτεθούν παλαιοχριστιανικά ψηφιδωτά από την πόλη της Χίου, τοιχογραφίες του 18ου αιώνα από την εκκλησία της Παναγίας της Κρίνας και τον Άγιο Γεώργιο Θυμανών, εικόνες από την Αγία Παρασκευή Ολύμπων, σιδερένια μανουάλια του 17ου αιώνα από τον Ταξιάρχη της περιοχής Αρμολίων κλπ.

Για το σκοπό αυτό προβλέπεται η χρησιμοποίηση του κλειστού σήμερα κτιρίου Ιουστινιάνι, που βρίσκεται σε άμεση γειτονία με την πιο σημαντική πύλη του μεσαιωνικού τείχους και εντάσσεται στο πρόγραμμα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας. Το τελευταίο αφορά την έρευνα - στερέωση και διαμόρφωση των μεσαιωνικών οχυρώσεων της πόλης της Χίου, καθώς και των κτιρίων που συνδέονται με αυτές, ώστε να αναδειχθεί το πλούσιο ιστορικό παρελθόν της πόλης και να αναβαθμιστεί η παλιά παραδοσιακή συνοικία που βρίσκεται μέσα στα τείχη.

Η «Κοίμηση της Θεοτόκου» στη Σύρο

Η «Κοίμηση της Θεοτόκου» - πρώιμο έργο του Δομνίκου Θεοτοκόπουλου (Έλ Γκρέκο) - βρίσκεται και πάλι στο ναό της Κοιμήσεως ή των Ψαρριανών στην Ερμούπολη της Σύρου, αφού συντηρήθηκε και εξασφαλίστηκαν οι προϋποθέσεις προστασίας της εικόνας (μέτρα ασφαλείας κ.λπ.).

Η εικόνα αυτή έχει διαστάσεις 0,62Χ0,52 μ. και απεικονίζει την Κοίμηση της Θεοτόκου, ως κεντρικό θέμα, με πλαισίωση διάφορα ζωγραφικά σχήματα, όπως τρεις γυναίκες μορφές που σκηνώνουν δίσκο, κτίσματα και άλλα. Πρόκειται για γνήσιο έργο του Δομνίκου Θεοτοκόπουλου, που βρέθηκε από τον αρχαιολόγο κ. Γιώργο Μαστορόπουλο, ο οποίος διενεργεί έρευνες σε μνημεία των Ψαρρών και σε εκκλησίες Ψαρριανών στην Ερμούπολη της Σύρου. Για το ιστορικό της εικόνας αυτής αναφέρεται, ότι είχε μεταφερθεί στην Ερμούπολη της Σύρου, στο ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου ή των Ψαρριανών, από τους πρόσφυγες του ολοκαυτώματος των Ψαρρών του 1824. Η εικόνα χρονολογείται στα

1565, όταν ο Έλ Γκρέκο ήταν 24 με 25 ετών και πριν φύγει από την Κρήτη για τη Βενετία και το Τολέδο. Το έργο αυτό δείχνει το καλλιτεχνικό ξεκίνημα του Θεοτοκόπουλου και το πόσο μεγάλος τεχνίτης υπήρξε. Την υπογραφή της εικόνας «Δομνίκος Θεοτοκόπουλος ο Δείξας» έκρυβαν αφιερώματα και επειδή η εκκλησία της Σύρου όπου βρέθηκε είναι Αγιορείτικη, πιστεύεται ότι ήταν μία από τις παραγγελίες που είχε εκτελέσει ο Θεοτοκόπουλος για το Άγιον Όρος.

Αρχαιολογικό μουσείο στην Χώρα Κιμώλου

Η οικία Βαφία στη Χώρα της Κιμώλου θα μετατραπεί σε Αρχαιολογικό Μουσείο, με απόφαση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Η οικία Βαφία βρίσκεται σε κεντρικό σημείο της Χώρας και είναι από τα παλιότερα και ωραιότερα αρχοντικά σπίτια. Το κτίριο είναι λιθοκτιστό διώροφο και οι ιδιοκτήτες του το παρεχώρησαν στο υπουργείο Πολιτισμού, για να λειτουργήσει ως Μουσείο. Με την προμελέτη που εκπονήθηκε από τη Διεύθυνση Μελετών Μουσείων του υπουργείου Πολιτισμού προβλέπεται η πλήρης αποκατάσταση του κτιρίου στην αρχική του μορφή, με τη διατήρηση όλων των παραδοσιακών στοιχείων.

Στο ισόγειο του κτιρίου θα δημιουργηθούν εργαστήρια, γραφεία και βοηθητικοί χώροι, ενώ στον πρώτο οροφο θα λειτουργούν εκθεσιακοί χώροι.

Μία πανευρωπαϊκή «πρωτιά»: η επιθεση κατά του ΥΠΕΧΩΔΕ

Η διπλή βομβιστική ενέργεια κατά δύο κτιρίων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημ. Έργων, τα Ήμερωπατα της ης Ιουλίου, όχι μόνο αποτελεί δυσάρεστη, βέβαια, «πρωτοτυπία» για τα ελληνικά δεδομένα (το ένα κτίριο στο οποίο είχε μπει βόμβα είναι εκείνο της Διεύθυνσης Παραδοσιακών Οικισμών), αλλά όπως διασταυρώσαμε αποτελεί «πρωτιά» σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Και είναι, βέβαια, ευχής έργο το ότι η μία βόμβα προκάλεσε περιορισμένες

αρχαιολογικά

ζημιές, ενώ η δεύτερη δεν εξεράγη και έτσι δεν σημειώθηκε καμία ζημία στην εργώδη αυτή Διεύθυνση του ΥΠΕΧΩΔΕ, όμως τόσο το ίδιο το κείμενο (με αρκετή ιδεολογική σύγχυση, στο περιεχόμενό του) των δραστηριοτήτων, όσο και η ενέργειά τους αυτή καθεαυτή θεωρούμε ότι έχουν συμβολική και ουσιαστική σημασία.

Συμβολική, γιατί για πρώτη φορά στα ελληνικά και ευρωπαϊκά χρονικά κάποιες ντεστεράδος της πολιτικής ζωής στρέφονται, με τον τρόπο αυτό, κατά του κατερχόν κέντρου αποφάσεων (ή μη) με ζωτική σημασία για τη διαφύλαξη (ή μη) του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας μας. Τονίζοντας για άλλη μια φορά, ότι τα θέματα αυτά βρίσκονται στο κέντρο των σημερινών εξελίξεων της ελληνικής κοινωνίας, έστω κι αν ορισμένοι γραφειοκράτες ή πολιτικοί υπεισέρχονται επίμονα να τα κρατούν υποβαθμισμένα και τα δύο.

Ουσιαστική σημασία, αφού είναι η ανωριμότητα ή αβίαση κάποιων μέλη και στην περίπτωση των παραπάνω θεμάτων η επίσημη και η θεσμοπονημένη πολιτική, σε πλήρη, πλέον, ακινησία και σε ολοκληρωτικό διάζυγιο με τις αντικειμενικές επιταγές του χρόνου, δεν ωθεί σε αδιέξοδα τις δυνατότητες πραγματικών μέτρων και πραγματικών αλλαγών, αφηρημένες (και εδώ) περιθωρία μόνο για θεωρητικά σχόλια και για απονενομημένα πρακτικά διηγήματα.

Νομίζουμε ότι και αυτή η οπτική θα πρέπει να ενταχθεί σε κάθε καινούργια απόπειρα θεωρητικής ερμηνείας των φαινομένων bias στη σύγχρονη ελληνική πολιτική ζωή, αλλά και σε κάθε αναγκασία, πλέον, μεθοδολογική με σκοπό τη λήψη πρακτικών και γενικών μέτρων, ώστε τούτη η χώρα να αποκτήσει, επιτέλους, μία σύγχρονη πολιτική προσαρμογή του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Βασ: Κ. Δωροδίνης

Η Ελλάδα προσχώρησε στο ICCROM

Με δυστοκία 23 ολόκληρων ετών, η χώρα μας προσχώρησε επίσημα στο Διεθνές Κέντρο για τη μελέτη της διατήρησης και αποκατάστασης της

πολιτιστικής κληρονομιάς (ICCROM), με σχετικό νομοσχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Με τον τρόπο αυτό η χώρα μας θα αποκαταστήσει οργανικότερη σχέση, στον τομέα αυτό, τόσο με την Ουνέσκο όσο και με ειδικευμένους διεθνείς οργανισμούς, φορείς και ινστιτούτα, πράγμα που επιβάλλει και την σε άλλο σχόλιό μας του παρόντος μνημονευόμενη ανάγκη για δημιουργία ειδικευμένης και εξοπλισμένης Διεύθυνσης Συντηρήσεως στο ΥΠΠΟ.

Β.Κ.Δ.

Πέθανε ο Μότζες Φίνλεϋ

Στις 23 Ιουνίου 1986 πέθανε, σε ηλικία 74 ετών, από καρδιακή προσβολή και την επόμενη του θανάτου της συζύγου του, ο μεγάλος ελληνιστής και ειδικευμένος σε θέματα της ελληνικής αρχαιότητας Μότζες Φίνλεϋ.

Αμερικανός, ο Μότζες Φίνλεϋ διαδρασκε στο Πανεπιστήμιο RUTGERS, του Νιού Τζέρσεϋ, απ' όπου εκδιώχθηκε για τις «αριστερές θέσεις του», κατά την περίοδο του μακαρθισμού, και κατέφυγε στην Αγγλία. Στο Καμπριτζ κατέλαβε την έδρα της αρχαίας ιστορίας, μετά τον θάνατο του Α.Η.Μ. JONES, όπου και διδάξε συνεχώς.

Ο Φίνλεϋ είχε την επιστημονική συγκριτική ιστορικού και νομικού, πράγμα που είχε προκαλέσει αντιδράσεις στους καθαρά φιλολογικούς αμερικανικούς πανεπιστημιακούς κύκλους, όταν ο ίδιος κατέληξε στην έρευνα της αρχαίας ιστορίας και κοινωνίας. «Ο κόσμος της Οδύσσειας» (1954), ήταν το πρώτο του μεγάλο έργο, που επανεκδίδεται και μεταφράζεται συνεχώς, μαζί με τα περισσότερα (πάνω από δέκα) άλλα και σημαντικά έργα του. Τούτο αποτελεί και εκδοτικό γεγονός, σε ένα τομέα που δεν διακρίνεται για παραγωγή μπεστ-σέλλερς, και οφείλεται πρόσεβα στο ότι ο Φίνλεϋ, εκτός από την επιστημονική των εργασιών του, κατάφερε να διατυπώνει με εκλαϊκευτικό (με την βετική έννοια του όρου) τρόπο τη σκέψη του, μη περιφρονώντας τη συνεργασία του με τον τύπο και έχοντας την ικανότητα να αφομοιώνει νέες ιδέες.

Από συναδέλφους του ειδικούς, όπως ο Πιέρ Βιντάλ-Νακέ, ο Φίνλεϋ

κατατάσσεται μεταξύ επιστημόνων κορυφής, όπως ο Ελίας Μπικερμαν, ο Λουί Ρομπέρ ή ο Αρμάντο Μομίλιαν, που άσκησαν τεράστια επιρροή στις έρευνες για την κοινωνική και οικονομική (προσθέτουμε και για την πολιτική) ιστορία της Αρχαιότητας, με αποτέλεσμα πολλοί σύγχρονοι ειδικοί, στον τομέα αυτόν, να θεωρούνται μαθητές και οφειλότες του. Αναγνωρίζει, επίσης, παράλληλα την πολύ ανθρώπινη και γενναίοδωρη πλευρά του χαρακτήρα του, ιδιαίτερα απέναντι των νεότερων συναδέλφων του - πράγμα πάντοτε όχι πολύ συχνό.

Τελειώνοντας, θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι ο διωχθείς από τον μακαρθισμό αμερικανός ελληνιστής, που υπήρξε δηλωμένος μαρξιστής στη νεότητά του και παρέμεινε πάντα αρσενικός στη δράση και στο έργο του, είδε να του απονέμεται στην Αγγλία, εκτός από την πανεπιστημιακή έδρα, μοναδική στο είδος της σε πανεπιστημιακό ίδρυμα περίφημη, τίτλος ευγενείας (του Ιππότη), από τη Βασίλισσα Ελισάβετ. Άλλη μία επιβεβαίωση, ίσως, των διαπιστώσεων του γνωστού μας Πέρρυ Άντερσον για το δυτικό Μαρξισμό...

Γαλλία: «η πολιτιστική κληρονομιά είναι προτεραιότητα των προτεραιοτήτων»

Με αυτή τη φράση, ο διάδοχος του κ. Ζανκ Λανγκ στο γαλλικό Υπουργείο Πολιτισμού, κ. Φρανσουά Λεοτάρ, έδωσε το στίγμα της δικής του πολιτικής στον τομέα αυτό. Διαπιστώνεται, έτσι, ότι στη Γαλλία, όπως αλλωστε και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η πολιτική της προστασίας αποτελεί ενεργητική πολιτική σε αναπτυξιακά πλαίσια, πέρα από κομματικές αντιδικίες και ιδεολογικές διαφορές.

Όχι μόνο συνεχίζεται η πολιτική των κηρύξεων ως μνημείων, πραγματική, κάθε κατηγορίας και κάθε ιστορικής εποχής (κτίρια τραπεζών, συναγωγών, πυργών, ενδοκρίτων κλπ.), αλλά και αναγγέλλεται ότι ο κρατικός προϋπολογισμός για τον τομέα της προστασίας και, μάλιστα, για μίαν ολόκληρη πενταετία (1988-1993) θα παραμείνει στο ίδιο και αναλογικά υψηλό ποσοστό.

Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στη δημοσιοποίηση της προστασίας, δηλαδή στο πέρασμα της ιδέας και των πραγματοποιήσεων της πολιτικής προστασίας μέσα στο μεγάλο κοινό (διοργανώνονται ακόμα και επισκέψεις ενδιαφερομένων σε μεγάλες ανασκαφικές εργασίες), αλλά και στην πλήρη καταγραφή της βιομηχανικής αρχιτεκτονικής, ενώ «πριμοδοτείται» ξεχωριστά και προνομιακά η πολεοδομική αρχαιολογία, με πρώτες επωφελούμενες πόλεις της Αρλ, Ρενς, Γκρενόμπλ, Ανζέ, Μετς, Στρασβούργου και Τουλούζης.

Αποκαθίστανται μεγάλοι και ιστορικοί κήποι, όπως του Κεραμικού και του Σαντιγύ, ενώ δίδεται σημασία στις «λαϊκές πρακτικές και γνώσεις» που τείνουν να εξαφανιστούν, όπως και σε χειροτεχνικά και παραδοσιακά επαγγέλματα, ιδιαίτερα της συντήρησης υλικών.

Πολύ σημαντικό μέτρο σχεδιάζεται για την ακόμη μεγαλύτερη φορολογική ελαφύρωση των ιδιοκτητών «στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς», σε συνεννόηση με το Υπουργείο Οικονομικών.

Ο νέος υπουργός ανήγγειλε και δύο νέα, μακρόχρονα μέτρα, δηλαδή τη δημιουργία των βάσεων για ένα νέο και αποτελεσματικότερο σύστημα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, ώστε να συμπληρωθούν τα κενά και να εξαιρεθούν οι καθυστερήσεις στον τομέα της αξιολόγησης της προστασίας και τη διαργάνωση μιας μεγάλης έκθεσης, για την επέτειο των διακοσίων ετών από τη Γαλλική Επανάσταση (το 1889), με θέμα «Εικοσιπέντε χρόνια γαλλικής αρχαιολογίας». Η διάδοση των σχετικών με την προστασία γνώσεων και ιδεών θα είναι ένας από τους κύριους άξονες της αναγγελλόμενης πολιτικής του νέου υπουργού, ο οποίος, ως σημειώσαμε, είναι από τους νέους και επιδοτούμενους ηγέτες της συντηρητικής παράταξης στη Γαλλία. Με την ευκαιρία αξίζει να σημειωθεί ότι ο διάδοχος του Ουλόφ Παλμε στη Σουηδία, στην πρωθυπουργία και στην ηγεσία του σοσιαλιστικού κόμματος, ήταν ο δοκιμασμένος Υπουργός Περιβάλλοντος (όχι δημοσίων έργων) στη χώρα αυτή.

Πραγμάτα ασυλήπητα, ακόμα, για την Ελλάδα, όπου οι θεσμοί προστασίας, σύγχρονοι και με πληρότητα,

είναι ανύπαρκτοι, όπου τα πραγματικά διοικητικά στελέχη του τομέα αυτού, θεωρούνται «κομματικοί ταραξίες» και απομακρύνονται και όπου, οι επιδοκοί ηγέτες πρέπει απαραίτητα να έχουν κάνει την «προπαγάνδα» τους στις αίθουσες του Υπουργείου μπουλντοζών και (υποτίθεται) δημοσίων έργων ή σε εκείνες του Υπουργείου οιωνδήποτε οικονομικών υποθέσεων. Κι όμως στη Γαλλία ή στη Σουηδία δεν έχουν λυθεί τα οικονομικά τους προβλήματα και δεν σταμάτησαν τα δημόσια έργα (χωρίς εισαγωγικά τα τελευταία)!...

Βασιλίσ Κ. Δωροβίνης

Η πολιτιστική κληρονομιά δεν είναι, ακόμα, εθνικό θέμα

Στην ενωτική, παν-κομματική εκδήλωση για την εθνική αντίσταση, που έγινε το Νοέμβριο στο Γοργόπατο, ο κ. Προέδρος της Κυβερνήσεως κάλεσε όλα τα κόμματα να συμμετάσχουν σε κοινές επιτροπές με στόχο τη χάραξη ενιαίας πολιτικής σε τρία θέματα, που τα χαρακτήρισε εθνικά. Πρόκειται για τα θέματα του Αιγαίου, της Κύπρου και της Παιδείας. Αξίζει να πρωτοβουλία αλλά με καρπούς που όχι μόνο θ' αργήσουν να παραχθούν, αλλά και των οποίων η ύπαρξη δεν εξαρτάται, δυστυχώς, μόνον από μας, αλλά τούτο από τις διεθνείς συγκυρίες (ως προς τα δύο πρώτα θέματα), όσο και από πολλούς παραγόντες (Παιδεία).

Για άλλη μια φορά, λοιπόν, η διαώση της πολιτιστικής κληρονομιάς, θέμα κατεχόμενη εθνικό, που εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από μας, και για τη λύση του οποίου απαιτείται η αναλογική πολιτική βούληση για πραγματικά μέτρα, για τα οποία υπάρχουν πολλές οικονομικές πηγές στηρίξης τουλάχιστον από την ΕΟΚ, αναβάλλεται επ' αόριστον. Πράγμα που σημαίνει ότι οι πολίτες τούτης της χώρας, για τους οποίους η έννοια της εθνικής ιδιαιτερότητας εξακολουθεί να έχει περιεχόμενο (χωρίς αυτό, άλλωστε, Αιγαίο, Κύπρος και Παιδεία αποτελούν λέξεις κενές περιεχομένου), είναι καιρός να εν-

τείνουν τη δραστηριοποίηση και την κινητοποίηση τους, ώστε η προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς να βγει από την περίοδο της μέγιστης απλότητας και να περάσει στη σύγχρονη περίοδο της, δηλαδή του πραγματισμού και των συγκεκριμένων μέτρων.

Βασιλίσ Κ. Δωροβίνης

Οι ιδιοκτήτες «διατηρητέων» και η αρχιτεκτονική μας κληρονομιά

Κι ενώ αυτά δηλώνονταν στα «ψηλά κλίμακα», μόλις λίγες μέρες μετά (24 Νοεμβρίου) πραγματοποιήσαν γενική συνέλευση του «Πανελληνίου Συλλόγου Ιδιοκτητών Διατηρητέων Κτιρίων», στην οποία ψηφίστηκαν προτάσεις για το θέμα της διατήρησης της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς. Οι προτάσεις αυτές, προερχόμενες από ιδιώτες, έχουν την ιδιότητα να είναι πολύ συγκεκριμένες. Ενώ το κράτος θηλεμένα αεροβατεί ως προς την αρχιτεκτονική μας κληρονομιά, οι ιδιοκτήτες διατηρητέων προτείνουν:

1) Να επανακριθούν όλα τα διατηρητέα κτίρια, με συμμετοχή στις επιτροπές επιτροπές των ιδίων των ιδιοκτητών ή εκπροσώπων τους, και να αποχαρακτηριστούν «όσα κτίρια δεν είναι ελληνικά παραδοσιακά» (SIC). Πρόκειται όχι μόνο για ρηζίκελευση πρότασης, που δεν έχει ομοία τη στα διεθνή χρονία, αλλά και για δείγμα αντίληψης που υπονομιάζει, για άλλη μια φορά, το βαθμό διεισδυτικής της νοοτροπίας του καιρού μας ενός γνήσια εργολαβικού πνεύματος, απέναντι σ' ένα κράτος (για να μη λησούμε για τους διαμορφωτές τους Ο.Τ.Α.) που νόμιμα καθέτι να σταυρωμένα τα χέρια. Ας αφήσουμε την αχαρκτήριση τελευταία φράση, που δείχνει, ιδως, πως εύρσαν να χρησιμοποιούνται οι θεωρίες του Πικιώνη και της Κωνσταντινίδης για την «πραγματική νεοελληνική αρχιτεκτονική», χωρίς «ξένα δάνεια». Και να σκεφθεί κανείς ότι επικεφαλής του Συλλόγου Ιδιοκτητών βρίσκεται αρχιτέκτονας, που υποτίθεται θα είχε μάθει στο Πολυτεχνείο για τις αλληλεπιδράσεις ρυθμών...

2) «Να δοθεί με Προεδρικό Διάταγμα

αρχαιολογικά

(SIC) αύξηση του συντελεστή δομής του οικοπέδου διατηρητέου κατά 100% τουλάχιστον (SIC), υποχρεωτικά μεταφερόμενη». Έτσι δεν θα επιβαρύνονται οι ιδιοκτήτες από τον χαρακτηρισμό ως διατηρητέων κτιρίων τους και δεν θα χρειάζεται, πλέον, καμία άλλη χρηματοδότηση από το κράτος.

Η πρόταση αυτή είναι αυξητήσιμη και ανεξάρτητη από τους όρους με τους οποίους συνοδεύεται. Αλλά ακολουθείται αμέσως από άλλη, η οποία επανέρχεται στην κρατική χρηματοδότηση!...

3) Να θεσπισθεί δια νόμου η δωρεάν κρατική επιχορήγηση, για το σύνολο των υποχρεωτικών δαπανών επισκευής, αναπαλαιώσεως και εκσυγχρονισμού». Το κράτος, τονίζεται, μπορεί να εισπράξει το μεγαλύτερο μέρος αυτής της επιχορήγησης από τα αντίστοιχα προγράμματα της ΕΟΚ.

Το τελευταίο διαφεύγει εντέλως από όσα γνωρίζουμε και υποσημαστέ και μένει στους κ.κ. ιδιοκτήτες να διευκρινίσουν πού ακριβώς το στήριζουν. Τέλος.

4) Ζητείται να αυξηθεί το αφορολόγητο ποσοστό του εισοδήματος διατηρητέου, για τη συντήρησή του.

Η πρόταση αυτή, παρόλο που βρίσκεται με τη σειρά της σε πλήρη αντιφασή με τα επιχειρήματα περί αύξησης του ποσοστού συντελεστή δομής, είναι και μόνη άμεσα πραγματοποιήσιμη, απόλυτα λογική και που αποτελεί από καιρό μέτρο το οποίο έχει προταθεί από πολλές πλευρές.

Για όλα τα άλλα, και πέρα από τα παραπάνω σχόλια, θα μπορούσε πολύ απλά ότι η ουσιαστική ανυπαρξία της ευκαιριακής κρατικής πολιτικής για την αρχιτεκτονική και κληρονομία δημιουργήσει έναν «αντίλογο» που ασφαλώς βρίσκεται στο «ψωφός» της.

Βασίλης Κ. Δωροβίνη

Μήπως άρχισε η νομαρχοποίηση;

Στο νέο οργανισμό του Υπουργείου Βόρειας Ελλάδας, όπως γραφτηκε στον τύπο και αναγγέλθηκε στο ραδιοφωνικό, περιλαμβάνονται και αρμοδιότητες «που αφορούν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς» (χωρίς να διευκρινίζεται ποιές ακρι-

βώς, στην ειδησεογραφία εννοείται). Εξάλλου στον τοπικό αργολικό τύπο του τέλους Σεπτεμβρίου - αρχών Οκτωβρίου διαβάσαμε την εξής πανομοιότητα συνταγμένη ειδήση (προφανώς πρόκειται για δελτίο τύπου της Νομαρχίας Αργολίδας):

«Ο Νομάρχης κ. Θ. Μεταξάς, συνοδευόμενος από τον Εφόρο Κλασικών Αρχαιοτήτων επιθεώρησε στις 23 Σεπτεμβρίου την πορεία των ανασκαφών στο Άργος.

Ο κ. Νομάρχης εξέφρασε την ικανοποίηση του για την πορεία των ανασκαφών αφού από την Άνοιξη ως τώρα έχουν ανασκαφεί τα μισά εκκρεμούντα οικόπεδα (SIC).

Δόθηκε προτεραιότητα για τα οικόπεδα αυτών που έχουν πάρει δάνεια ώστε οι ιδιοκτήτες τους να διευκολυνθούν στην έκδοση αδειών κλπ.». Μήπως, πέρα από σχέδια Οργανισμού του ΥΠ.Π.Ο. κλπ. έχει αρχίσει μία έρπουσα νομαρχοποίηση των διαδικασιών προστασίας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και δεν το έχουμε καταλάβει.

Β.Κ.Δ.

Χορηγοί και πολιτιστική κληρονομία

Με δηλώσεις στον Τύπο (το πληρέστερο κείμενο δημοσιεύθηκε στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» της 20-11-86) ανακοινώθηκε ότι ιδρύθηκε ομίλος ενισχύσης πολιτιστικών δραστηριοτήτων, με συμμετοχή εκπροσώπων ιδιωτικών επιχειρήσεων, ενώ η Υπουργός Πολιτισμού κ. Μ. Μερκούρη δήλωσε πως δεν υπάρχουν «ιδεολογικά ταμπού» για κάτι τέτοιο κι ότι «επιθυμία της Κυβέρνησης είναι μία τέτοια κίνηση να μείνει κομματικά και πολιτικά αδέσμευτη».

Ασφαλώς δεν είναι τυχαίο ότι ανάλογη κίνηση σημειώνεται στο επίπεδο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ενώ από τις 12 μέχρι τις 15 Νοεμβρίου 1986 οργανώθηκε στις Κάννες το πρώτο διεθνές «Σαλόνι» χορηγών για πολιτιστικά έργα και επικοινωνία, με συμμετοχή χιλίων πεντακοσίων εκπροσώπων 378 εταιριών, 104 χορηγών και 179 «αιτούντων χορηγίες», από δεκαπέντε χώρες.

Μήπως ο ελληνικός ομίλος θα ήταν σκόπιμο να στραφεί και προς τον τομέα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, μέχρι τουλάχιστο το κράτος συνέλθει από την χρόνια νάρκη του

και δημιουργήσει τα πρώτα πραγματικά και σύγχρονα θεμέλια της προστασίας της; Τι έχουν να πουν οργανώσεις όπως γ.π. η «Ελληνική Εταιρεία»;

Βασίλης Κ. Δωροβίνη

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Ελληνικά αγγεία

15 Αυγούστου 1986 - 20 Μαΐου 1987, η έκθεση ελληνικών αγγείων της συλλογής του Μουσείου Προ- και Πρωτο-ιστορίας (Dormitorium des Karmeliterklosters, Frankfurt) περιλαμβάνει χάλκινα, πήλινα και γυάλινα αγγεία κ.ά. από τη Μυκηναϊκή εποχή κι ύστερα. Μέσα από τα αγγεία εξετάζεται ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός (τέχνη - πολιτισμός - σκέψη).

Η ζωή στην Κύπρο τα χρόνια της Φραγκοκρατίας και της Βενετοκρατίας (1192-1571)

Σε συνεργασία με τον δήμο Λευκωσίας, η Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Σίνα 46) φιλοξενεί, μετά από τον δήμο Ρόδου, έκθεση στην οποία έχουν συγκεντρωθεί μαρτυρίες για τη ζωή του νησιού από τον 12ο μέχρι τον 16ο αιώνα. Οι μαρτυρίες αυτές αποτελούν τα εκθέματα των φραγκικών και ενετικών αιθουσών του Λεβέντιου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας που πρόκειται να λειτουργήσει γύρω στα τέλη του 1987.

Η έκθεση (που θα διαρκέσει μέχρι τον Ιανουάριο 1987) πλαισιώνεται από μία σειρά διαλέξεων επάνω στην ιστορία του νησιού.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Η πόλη της Χαλκίδας

Η Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών διοργανώνει διεθνές Συνέδριο με θέμα «Η πόλη της Χαλκίδας και η ευρύτε-

ρη περιοχή της από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι σήμερα». Οι ανακοινώσεις θα καλύψουν τα εξής θέματα: 1) Ιστορία - Αρχαιολογία - Ανθρωπολογία, 2) Τέχνες - Γράμματα, 3) Περιβάλλον, 4) Σημερινή διαρθρωση και προοπτικές εξέλιξης. Το συνέδριο θα γίνει στη Χαλκίδα το τρίτο 10ήμερο του Σεπτεμβρίου 1987. Πληροφορίες: Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών, Λυκόφρονος 6, Χαλκίδα 34 100. Τηλ. (0221) 24939-22344.

Ο Ελληνισμός στην Ανατολή | Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, 6-11 Νοεμβρίου 1986

Από το Νοέμβριο άρχισε το τετραετές πρόγραμμα του Κέντρου Δελφών για την παρουσία του Ελληνισμού στην Ανατολή. Θέμα της φετινής συνάντησης ήταν ο Ελληνισμός στην Εγγύς Ανατολή (αρχαιολογικά δεδομένα πριν από τον Αλέξανδρο - ελληνιστική εποχή- ελληνιστική παράδοση).

Θέματα των προσεχών συναντήσεων θα είναι η παρουσία του Ελληνισμού στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας μέχρι τον Καύκασο, ο Ελληνισμός της Αιγύπτου, Ερυθράς θάλασσας, Σουδάν, Αιθιοπίας, Τυνησίας και, τέλος, η παρουσία του Ελληνισμού από το Ιράν, το Πακιστάν, το Αφγανιστάν μέχρι τις Ινδίες.

Συμπόσιο Θρακικών Σπουδών

Το Κέντρο Θρακικών Μελετών του Μορφωτικού Ομίλου Κομοτηνής, το Αρχαιολογικό Μουσείο Κομοτηνής και η 12η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, οργανώνουν στην Κομοτηνή από 28 έως 31 Μαΐου 1987 το 1ο Διεθνές Συμπόσιο Θρακικών Σπουδών με θέμα: «Βυζαντινή Θράκη: Πρόσωπο και χαρακτηρισμός». Πληροφορίες: Χαράλαμπος Μπακιρτζής, Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Καβάλα, τηλ. (51)224716 και (51)228689.

ΒΙΒΛΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ελληνική Μυθολογία Εκδοτική Αθηνών

Για άλλη μια φορά, η Εκδοτική Αθηνών έρχεται να προσφέρει ένα σημαντικό και ολοκληρωμένο έργο πάνω στην εθνική μας κληρονομιά. Σε πέντε πολυτελείς τόμους παρουσιάζεται όλο το μυθολογικό υλικό που μας παρέδωσε η αρχαία Γραμματεία. Το έργο επιμελήθηκε ο καθηγητής Ι. Κακριδής με τη συνεργασία και άλλων συγγραφέων. Η ταξινόμηση της πλούσιας ύλης σε

μεγάλες ολοκληρωμένες ενότητες, συγκεντρώνουν όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες για τους θεούς, τους ήρωες, τα μεγάλα γεγονότα της αρχαιότητας που επέζησαν μέσα από την προφορική παράδοση και τη λαϊκή σοφία.

Η πλούσια και επιμελημένη εικονογράφηση και η ζωντανή γλώσσα προσελκύουν και ικανοποιούν κάθε αναγνώστη, ενώ παράλληλα πλουτίζουν τις γνώσεις του πανω στις ρίζες του ελληνικού θείου.

Οι Αρχαιολόγοι μιλούν για την Πιερία

Εκδ. ΝΕΛΕ Πιερίας, Θεσσαλονίκη 1986

Η Λαϊκή Επιμόρφωση Πιερίας σε συνεργασία με τον Αρχαιολογικό τόμο του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ανέλαβε ήδη από το καλοκαίρι του 1984 τη διοργάνωση της σειράς «Οι Αρχαιολόγοι μιλούν για την Πιερία», που ξεκίνησε με ομιλίες των αρχαιολόγων και ιστορικών που εργάζονται στο Δίο και γενικότερα στην Πιερία. Όπως φάνηκε

οι εκδηλώσεις αυτές είχαν μεγάλη απήχηση ευαισθητοποιώντας και πληροφορώντας σωστά το κοινό. Έτσι αποφασίστηκε να συνεχιστούν και το 1985. Στον 2ο αυτό τόμο (Καλοκαίρι 1985) περιλαμβάνονται οι παρακάτω ομιλίες: Δημ. Παντερμαλής, *Οι μεγάλες Θέρμες του Δίου, Χρυσάνθη Μαυροπούλου - Τσιουμή, Το κάστρο του Παταμώνα, Θεοδοσία Στεφανίδου - Τιβέριου, Επιταφια μνημεία του Δίου, Γιώργος Καραδέσος, Ύδρευση και αποχέτευση στο αρχαίο Δίο, Αριστοτέλης Μέντζος, Μαρμαρίνα και χαλκίνα έργα από το παλαιохριστιανικό Δίο, Ευτυχία Παν-*

τερμαλή, *Όλυμπος Ι, μυθολογμένη ιστορία*, Ματθαίος Μπέσιος, *Τμήμος Αλυκών Κίτρους*, Ευτέρπη Μακρή, *Ο μεσοβυζαντινός ναός της Πύδας*, Χαρούλα Σιαδαμπάνη - Στεφάνου, *Ο Άγ. Αθανάσιος στη Σκοτία Περίας*. Τα κείμενα συνοδεύονται από ξενόγλωσση περιλήψη.

ΜΗΤΙΣ

Revue d'anthropologie du monde grec ancien.
Philologie - Histoire - Archéologie, τόμ. Ι, 1, 1986.

Με γαλλο-ελληνική συνεργασία κυκλοφόρησε νέο περιοδικό κλασικών σπουδών. Στο πρώτο τεύχος (θα κυκλοφορούν δύο το χρόνο), περιλαμβάνονται τα εξής άρθρα: P. Pucci, *Les figures de la métis dans l'Odyssée* (σ. 7-28). N. Nicolau, *Hérodote VIII 6: Le piège des Perses* (σ. 29-36). P. Vidal - Naquet, *Oedipe entre deux cités* (σ. 37-69). L. Bruit, *Pausanias à Phigalie. Sacrifices non-sanglants et discours idéologique* (σελ. 71-96). I. Perysinakis, *Hesiod's Treatment of Wealth* (σ. 97-119). A. Ballabriga, *Les eunuques scythes et leurs femmes* (σ. 121-138). N. Loraux, *Thucydide a écrit la guerre du Péloponnèse* (σ. 139-161). Στο περιοδικό θα δημοσιεύονται άρθρα σε γαλλική, ελληνική, αγγλική, ιταλική και γερμανική γλώσσα.

Δώρα για τις γιορτές από το Μουσείο Μπενάκη

Στο Πωλητήριο του Μουσείου Μπενάκη θα βρείτε και φέτος μια μεγάλη ποικιλία από δώρα, δουλεμένα από τους καλύτερους σύγχρονους καλλιτέχνες και τεχνίτες που άλλοτε αντιγράφουν πιστά τα αντικείμενα και άλλοτε εμπνέονται από αυτά και μεταφέρουν τα θέματά τους σε είδη καθημερινής χρήσεως. Τα αντικείμενα αυτά παράγονται από το ίδιο το Μουσείο, σε περιορισμένο αριθμό και ανταποκρίνονται σε όλες τις οικονομικές δυνατότητες. Το «Πωλητήριο» του Μουσείου θα λειτουργεί από τις 15 έως τις 30 Δε-

κεμβρίου όλα τα πρωινά από τις 8.30 π.μ. έως τις 2.00 μ.μ. (εκτός από την Τρίτη 16 Δεκεμβρίου). Τη Δευτέρα 22 και 29 Δεκεμβρίου, το «Πωλητήριο» θα είναι ανοιχτό και το απόγευμα από τις 4.30 έως τις 7.30 μ.μ.

Ευχητήρια του Μουσείου Μπενάκη

Το Μουσείο Μπενάκη κυκλοφόρησε και φέτος μία νέα σειρά ευχητηρίων με χριστουγεννιάτικα και άλλα γιορταστικά θέματα, παρμένα από έργα των συλλογών του. Διάθεση: Μουσείο Μπενάκη, Κουμπαρή 1, Αθήνα 106 74.

Προϊστορικά ευρήματα Νέας Αρτάκης Ευβοίας

Ευαγγελία Σαραντά

Εκδ. Αρσενίδη, 1986

Η Νέα Αρτάκη έδωσε σημαντικό αριθμό πέτρινων εργαλείων ιδιαίτερα τυπολογικού ενδιαφέροντος. Μερικά από αυτά έχουν ηλικία πάνω από 100.000 χρόνια. Τα εργαλεία βρέθηκαν κυρίως σε δύο περιοχές όπου είναι και τα λατομεία πυριτίλου: Φανερωμένη και Δύο Βουνά.

Είναι κατώτερη η γυναίκα από τον άνδρα ή πως κατασκευάζεται η γυναίκα

Ανδρέας Λεντάκης

Εκδ. Δωρικός, Αθήνα 1986

Σε μια περίοδο που τόσοι θόρυβος γίνεται γύρω από το πρόβλημα της ισότητας των δύο φύλων και για την απελευθέρωση της γυναίκας, σε μια περίοδο που αλλάξε το οικογενειακό δίκαιο και η νομοθεσία μας σ' αυτόν τον τομέα εκσυγχρονίζεται αίροντας αδικίες και αναχρονισμούς αιώνων, τώρα που και στην Ελλάδα ιδρύθηκε Συμβούλιο Ισότητας για την προώθηση του θέματος αυτού, έρχεται να κυκλοφορήσει το βιβλίο του Ανδρέα Λεντάκη που έχει τίτλο «Είναι κατώτερη η γυναίκα από τον άνδρα, ή πως κατασκευάζεται η γυναίκα». Κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Δωρικός», και κυριολεκτικά είναι το πρώτο βιβλίο στην ελληνική βιβλιογραφία που έρχεται να θέσει το πρόβλημα σε βάθος και σφαιρικά.

Μεθοδολογικά ξεκινά από τη γένεση του ανθρώπου, ακριβώς για να φανεί ότι η ρύθμιση των σχέσεων των δύο φύλων και ο θεσμός του γάμου και της οικογένειας, ακόμη και ο έρωτας όπως εκδηλώνεται σήμερα, είναι προϊόν της ανθρωποποίησης και συνεπώς καθορίστηκε από συγκεκριμένους ιστορικούς όρους και περάγοντες, που η αλλαγή τους σήμερα δημιουργεί κρίση αλλά ανοίγει και νέες προοπτικές. Κεντρικός στόχος του βιβλίου είναι να δείξει ότι η υποδούλωση των γυναικών στο ανδρικό φύλο δεν ήταν ταξική αλλά φυλετική με τη σεξιστική έννοια.

Η υποταγή του γυναικείου φύλου στο ανδρικό συνίσταται στη σεξουαλική υποδούλωση και στη σεξουαλική εκμετάλλευση, οπότε η γυναίκα αντικειμενοποιήθηκε είτε ως παιδοποιητική μηχανή όπως είναι η νόμιμη σύζυγος, είτε ως σεξουαλικό εμπόρευμα όπως είναι η πόρνη. Αυτός ήταν ο σκοπός και μέσο ήταν ο αποκλεισμός από τη δημόσια ζωή σ' όλους τους τομείς και η συνκολούθηση ιδεολογικοποίησης της δόξας φυσικής μειονεξίας της. Η αιτία ήταν η βιολογική της κατασκευή, γιατί η γυναίκα γεννάει και έχει τουλάχιστον στην πρώτη φάση την ευθύνη της

ανατροφής των παιδιών. Το επίπεδο της κοινωνικής ανάπτυξης και της παραγωγής θεσμοποίησε το βιολογικό καταμερισμό ασχολιών σε κοινωνικό και διαμερισματοποίησε τις δραστηριότητες των δύο φύλων εξ αιτίας του φύλου τους, οπότε με την οικονομική και διοικητική υπεροχή του άνδρα η γυναίκα περιθωριοποιήθηκε και έγινε ο κομπάρσος της ιστορίας και έπαψε να είναι υποκειμένη της. Σήμερα όμως με την επιστημονική και τεχνολογική επανάσταση, οι όροι αυτοί ανατράπηκαν. Η γυναίκα έχει κάνει την έξοδό της από το χώρο του ιδιωτικού στο χώρο του δημοσίου, σπουδάζει, εργάζεται και ανεξαρτητοποιείται οικονομικά από τον άνδρα, οπότε μπορεί να διαθέτει κατά βούληση το σώμα και τον εαυτό της.

Το βιβλίο μιλάει για τη γένεση της συγγένειας, τη γένεση της γλώσσας, τη μαγεία και τη μαντική, τη μύηση, τη «Μητριάρχια» και τους λόγους μετάσωσης στην πατριαρχία, το γάμο στην αρχαία Ελλάδα και την αρχαία Ρώμη, εξετάζει διάφορες μορφές γάμου, το θεσμό της παλλακείας και της Ιεράς Πορνείας. Υπάρχει μια εκτεταμένη ανάλυση για το θέμα γυναίκα και πολιτική και τέλος εξετάζει τις πιθανές μελλοντικές εξελίξεις. Θέτει καυτά και τολμηρά ερωτήματα σχετικά με τη μονογαμία, με τη φύση του έρωτα που κατά το συγγραφέα θα αλλάξει και από ιδιοκτητικής που είναι σήμερα θα γίνει ελεύθερος και ειλικρινής στο μέλλον, για τη μοίρα του θεσμού της οικογένειας και του γάμου. Θα υπάρχει γάμος στο μέλλον και πώς θα είναι οργανωμένη η οικογένεια αύριο. Θα αλλάξουν ή δεν θα αλλάξουν αυτοί οι βασικοί θεσμοί που σήμερα ρυθμίζουν καταναγκαστικά και αλκοτριωτικά την ατομική σχέση δύο ατόμων, που ενώ ερωτεύεται ο ένας τον άλλο, εφωκία βρίσκουν ότι όλη η σχέση τους ρυθμίζεται θεσμικά έξω από αυτούς, από το κράτος και την κοινωνία.

Ποιές είναι οι προϋποθέσεις για τυχόν αλλαγές; Σ' αυτά τα καυτά ερωτήματα επιχειρείται να δοθούν πρώτες απαντήσεις, που δεν έχουν φυσικό οριστικό χαρακτήρα. Πάντως το πρόβλημα έχει τεθεί κατά τρόπο ου,

η κρίση κορυφώνεται και η ανθρωπότητα αργά ή γρήγορα θα δώσει λύσεις. Θα συνεχίσει άραγε να θάζει το καινούργιο κρασί στα παλιά μπουκάλια ή θα αναζητήσει νέα; Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι αναμφίβολα θα αλλάξει το θεσμικό πλαίσιο του γάμου και της οικογένειας και θα αλλάξει η σχέση του έρωτα, κι ότι αυτό θα γίνει παρόλο που είναι επώδυνο γιατί τελικά δεν μπορείς να κάνεις ομελέτα αν δεν σπάσεις τα αυγά.

Hippocrate. La consultation
Επιλογή και παρουσίαση κειμένων Armelle Debru
Paris, Hermann, 1986

Ειδικευμένη στην Αρχαία Ιατρική, η συγγραφέας παρουσιάζει μια άφιψη εργασίας, ευχάριστα γραμμένη. Πρόκειται για σχολιασμένα ιπποκρατικά κείμενα που μας δείχνουν τη σχέση που υπήρχε, στην αρχαιότητα, ανάμεσα στο γιατρό και στον άρρωστο καθώς και την επίδραση που άσκησε ο Ιπποκράτης πάνω στην ιατρική σκέψη είκοσι αιώνων.

«Θεσσαλονίκη» από τα προϊστορικά μέχρι τα χριστιανικά χρόνια

Το βιβλίο «Θεσσαλονίκη, από τα προϊστορικά μέχρι τα χριστιανικά χρόνια» κυκλοφόρησε στις αρχές Νοεμβρίου. Είναι έκδοση του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων & Αρχαιοτηριών, που χρηματοδοτήθηκε εν μέρει από την Οργανωτική Επιτροπή των 2300 χρόνων της Θεσσαλονίκης. Αφορμή για την έκδοση έδωσε η επέτειος της Θεσσαλονίκης και η έκθεση που έγινε με την ίδια ευκαιρία στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πόλης. Στο πρώτο μέρος του βιβλίου οι συγγραφείς αρχαιολόγοι Αυλωνίτου - Τσιμπιδού Μ., Βοκοτόπουλου Ι., Δεσποίνης Αικ., Σισμανίδης Κ., Τρακοσποπούλου - Σαλακίδου Ε., δίνουν την αρχαιολογική και ιστορική εικόνα της Θεσσαλονίκης από την εποχή του χαλκού μέχρι τα χριστιανικά χρόνια, με βάση τα νεότερα αρχαιολογικά στοιχεία. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει σύντομο οδηγό της ομώνυμης έκθεσης μέσα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης

και συνοδεύεται από πλούσια εικονογράφηση συχνά αδημοσίεωτων αντικειμένων. Και τα δύο μέρη του βιβλίου ακολουθούν τον ίδιο ιστό, ώστε κάθε κεφάλαιο του πρώτου μέρους να αποτελεί την εισαγωγή για το αντίστοιχο τμήμα της έκθεσης. Χάρη σ' αυτόν το συνδυασμό η έκδοση αυτή αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη ιστορικο-αρχαιολογική παρουσίαση της Θεσσαλονίκης. Σχήμα 21Χ25,5 cm. 160 σελίδες, 80 εγχρωμες φωτογραφίες, 76 μαυροασπρες φωτογραφίες, 7 σχεδιαγράμματα. Τιμή Δρχ. 1.000.

Ο Δ. Καλλίας και το σχολικό κτίριο

Μάρω Καρδαμίτη-Αδάμη
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα 1986

Με την εργασία αυτή εγκαινιάζεται μια νέα σειρά εκδόσεων που αφορούν κυρίως εργασίες μελών του Σπουδαστηρίου και του Τομέα Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων του Τμ. Αρχιτεκτόνων. Μειονέκτημα της σειράς αυτής είναι ότι κυκλοφορεί εκτός εμπορίου.

Η εργασία της Μ.Κ.-Α. δίνει μια συνοπτική εικόνα της κατάστασης των σχολικών κτιρίων το 1828-1894 και αξιολογεί τη σημαντικότητα προσφορά του Δημ. Καλλία. Πολλά από τα σχολεία που εκτίσες λειτουργούν ακόμα και σήμερα και το τεύχος αυτό δίνει την ευκαιρία στους αναγνώστες να μάθουν ποιά είναι αυτά.

«ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ» - Ιστορία και Τέχνη

ΑΘΗΝΑ 1986

Μια νέα έκδοση του Υπουργείου Πολιτισμού, αφιέρωμα της 3ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στα 2.300 χρόνια της Θεσσαλονίκης, κυκλοφόρησε από το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Αρχαιοτηριών σε συνεργασία με την Οργανωτική Επιτροπή του εορτασμού. Πρόκειται για τον κατάλογο της μεγάλης Έκθεσης για την ιστορία και Τέχνη της βυζαντινής Θεσσαλονίκης που λειτουργεί από το Δεκέμβριο του 1985 στο Λευ-

αρχαιολογικά

κό Πύργο. Ο κατάλογος απεικονίζει το πνεύμα της Έκθεσης αυτής που έχει στόχο όχι να προβάλλει ωραία και σημαντικά έργα, αλλά μέσα από το υλικό αυτό να δώσει μια πανοραμική εικόνα της ζωής της πόλης με τις ποικίλες μορφές και εκδηλώσεις της.

Εκατόν επτά λήμματα γραμμένα από δεκατρείς επιστήμονες και τριάντα περιεκτικά κείμενα παρουσιάζουν ένα πολύμορφο αρχαιολογικό υλικό το περισσότερο αδημοσίευτο από γλυπτά, τοιχογραφίες, εικόνες, νομίσματα και μολυβδόσφουλα υφάσματα και κεντήματα, κεραμικά και έργα μικροτεχνίας, ένα ποικίλο υλικό με κοινό χαρακτηριστικό την πολύ προέλευσή τους, τη Θεσσαλονίκη. Σχήμα 23.5X22.5 cm. 108 σελίδες. 47 έγχρωμες φωτογραφίες. 36 μαυράσπρες φωτογραφίες. 4 έγχρωμες κατόψεις. Τιμή Δρχ. 700.

Οι απαρχές της εκchioμηχάνισης στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα

Χριστιάννα Αγριαντώνη
Ιστορικό Αρχείο - Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος

Είναι σημαντικό να έχουμε για την Ελλάδα μια εμπειροστατημένη μελέτη πάνω σ' ένα νευραλγικό χώρο για την οικονομία: τη βιομηχανία.

Το έργο της Χρ. Αγριαντώνη προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες για την εξέλιξη της ελληνικής βιομηχανίας, ενώ παράλληλα δίνει τη δυνατότητα να εντοπισθούν και να ενισχυθούν τα ευαίσθητα σημεία που παρουσιάζει ο, σχετικά πρόσφατος, κλάδος οικονομίας για τη χώρα μας.

Το πρώτο Πανελλήνιο Συμπόσιο «Γενεαλογικής και Εραλδικής Επιστήμης»

Από την 24 μέχρι και την 26 Νοεμβρίου 1986 οργανώθηκε στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών το πρώτο Πανελλήνιο Συμπόσιο «γενεαλογικής και εραλδικής επιστήμης», από την «Εραλδική και Γενεαλογική Εταιρεία Ελλάδος», που έχει ιδρυθεί το 1975. Παρόλο τον κάπως πομπώδη τίτλο (δίνει την εντύπωση ξεχωριστής

επιστήμης για γενεαλογικά θέματα...), οι καρποί του συμποσίου, του πρώτου του είδους του που γίνεται στην Ελλάδα, με τριανταπέντε ανακοινώσεις, και συζητήσεις θα πρέπει να θεωρηθούν πλούσιοι, ιδίως για το ότι πέρα από την απλή συλλογή και κατάταξη πηγών, οι περισσότεροι εισηγητές προχώρησαν ή προσπάθησαν να προχωρήσουν (κάποτε αιωρούμενοι) μακρύτερα και βαθύτερα, στον τομέα δηλαδή της συνολικής ιστορίας.

Βασίλης Κ. Δωροθένης

ΠΡΑΚΤΙΚΑ του Α' Ιστορικού - Αρχαιολογικού Συμποσίου

Λάρισα: Παρελθόν και Μέλλον
26-28/4/85

Δήμος Λάρισας

Από το Δήμο Λάρισας εκδόθηκαν τα πρακτικά του Α' Συμποσίου που είχε γίνει πέρσι στην πόλη. Στο βιβλίο περιέχονται όλες οι ανακοινώσεις που έγιναν και οι οποίες παρουσιάζονται σε τέσσερις ενότητες κατά χρονολογική σειρά. Αρχαία Ιστορία - Βυζαντινοί Χρόνοι, Νεώτερη περίοδος και σύγχρονη εποχή, όπου σκιαγραφείται αδρά η σημερινή εικόνα, τα προβλήματα και η πείρα για το μέλλον της πόλης. Ο τόμος είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον, γιατί συγκεντρώνει πληροφορίες για τα ιστορικά και αρχαιολογικά θέματα της πόλης.

L'Astrologie et le pouvoir, de Platon à Newton.

Henri Stierlin
Payot, Paris 1986

Στις 300 περίπου σελίδες του βιβλίου αυτού εξετάζεται η επίδραση της αστρολογίας στη σκέψη των ιθυνόντων των διαφόρων κοινωνιών, από την αρχαιότητα ως τον 17ο αιώνα. Ο συγγραφέας, ιστορικός της αρχαίας και ανατολικής αρχιτεκτονικής, αναλύει τα έργα του Νέρωνα και του Αδριανού (βλ. μονογραφία του 1984) που στηρίζε εξάλλου με αρχαία κείμενα και αρχαιολογικά ευρήματα, δείχνοντας πόσο σημαντική ήταν, γύρω στα τέλη των προχριστιανικών αιώνων, η επιστήμη της αστρολογίας. Το μεσαίωνα, Βυζαντινοί και

Μουσουλμάνοι, ανέπτυξαν παράλληλα την τεχνολογία προς την ίδια αυτή κατεύθυνση της αστρονομίας. Και μέχρι το 1700, όπου ο Κοπέρνικος απέδειξε πως η γη είναι ένας πλανήτης σαν τόσους άλλους, από τις χώρες του Αιγαίου ως την Κίνα θρίσκουμε τον ίδιο κοσμολογικό συμβολισμό. Το έργο αυτό, ευχάριστα γραμμένο, δείχνει την πρωταρχική θέση της αστρολογίας στη ζωή του κόσμου, μέχρι τον 17ο αι.

Το Οικουμενικό Βυζαντινό Κράτος και η εμφάνιση του Ισλάμ

Αλέξη Σαββίδη

Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Αθήνα 1986

Με αποσπάσματα από τις πηγές, παρουσιάζεται η περίοδος από την άνοδο της ιουστινιανείας δυναστείας μέχρι τους χρόνους του Λέοντα Γ' και η παράλληλη εμφάνιση του Ισλάμ. Ειδικευμένος στις σχέσεις της βυζαντινής αυτοκρατορίας με τους Τουρκόφωνους λαούς της Κεντρικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου, ο συγγραφέας ερευνά την πολιτική, οικονομική, διοικητική κλπ. ιστορία του Βυζαντίου κατά το δεύτερο τμήμα της πρωτοβυζαντινής περιόδου, σε σχέση με τη δημιουργία των άλλων μεσαιωνικών κρατών της Ανατολικής Μεσογείου.

Μελέτες για την καποδιστριακή περίοδο

Πληθαίνουν οι εκδόσεις ή επανεκδόσεις μελετών για την καποδιστριακή περίοδο της ιστορίας μας (1828-1832). Στους μήνες που πέρασαν επανεκδόθηκε από το Βιβλιοπωλείο του Δ. Νότα Καραβία, η από δεκαετίες εξαντλημένη και δυσερετή μελέτη του Α.Μ. Ιδρωμένου («Ιωάννης Καποδιστριας, Κυβερνήτης της Ελλάδος» - Αθήνα, 1900), στην οποία προστέθηκε χρήσιμο, πεντασέλιδο ευρετήριο κυρίως ονομάτων. Η μελέτη αυτή ήταν η πρώτη συνθετική και συνολική διαπραγμάτευση της ιστορίας της καποδιστριακής περιόδου και του έργου του Καποδιστρια.

αρχαιολογικά

Ελλάου, από το βιβλιοπωλείο της «Εστίας» εκδόθηκε η μελέτη του Στέφανου Παπαγεωργίου «Η στρατιωτική πολιτική του Καποδιστρια», στηριγμένη κατά βάση σε αρχαιολογικό και με αντικείμενο τη «δομή, οργάνωση και λειτουργία του στρατού» της καποδιστριακής περιόδου». Μετά τα πονήματα του Χρ. Βυζαντίου, το 1837 και το 1874, το έργο αυτό, που τα συμπεράσματά του ασφαλώς θα προκαλέσουν διάλογο και αντιρρήσεις, αποτελεί την πρώτη σύγχρονη μελέτη ενός θέματος που ασφαλώς δεν ήταν «εξαντλημένο».

Παράλληλα, από τις εκδόσεις Φιλιππότη, εκδόθηκε η μονογραφία του Κωστή Α. Βάρφη με τον τίτλο «Πόρος 1831 - το κίνημα - οι πρωταγωνιστές», με αντικείμενο την κατάληψη του Πόρου, που επιχειρήθηκε από τον Μισούλη και την αντικαποδιστριακή μερίδα, τον Αύγουστο του 1831, και που με όλα τα γεγονότα που την ακολούθησαν αποτέλεσε την αρχή του τέλους της καποδιστριακής εμπειρίας.

Τέλος, τη στιγμή που γράφονταν αυτές οι γραμμές, αναμενόταν η κυκλοφορία στα βιβλιοπωλεία της διατριβής του νέου και γνωστού ιστορικού Χρήστου Λούκου, που έχει στο ενεργητικό του πολλές μονογραφίες για την καποδιστριακή περίοδο. Με τον τίτλο «Η αντιπολιτική κατά του κυβερνήτη Ιωάννη Καποδιστρια - 1828-1831» (εκδόσεις Θεμέλιο) ο συγγραφέας επιχειρεί, στηριγμένος και σε πλούσιο αρχαιολογικό υλικό, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, μια συνολική θεώρηση και ερμηνεία του φαινομένου της αντιπολιτικής προς τον Καποδιστρια, αναθεωρώντας και ορισμένες παγιωμένες αντιλήψεις, επανερχόμενος σε κάποιες δικές του αποτιμήσεις και ασφαλώς συμβάλλοντας σημαντικά στη διερεύνηση μιας από τις κρίσιμότερες εποχές της νεώτερης ιστορίας μας.

Βασίλης Κ. Δωροβίνης

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αγαπητό περιοδικό,

Θα ήθελα πρώτα να συγχαρώ ολόκαρδα τους συντάκτες του άρθρου

«Αρχαιολογία, τι και πως», του τεύχους 19 αλλά και συγχαρητήρια για ολοκληρωτο το ίδιο τεύχος, που είναι, νομίζω, απ' τα καλύτερα που εκδόθηκαν μέχρι τώρα στην ανεπανάληπτη σειρά «Αρχαιολογία» - μπράβο σας και πάλι. Με την ευκαιρία εκφράζω και πάλι την απορία μου για την εγκατάλειψη του σπηλαιού Κίλικας αλλά κι επαναλαμβάνω την ίδια απορία για τη μη υπάρξη κρατικής βιβλιογραφίας των αρχαιολογικών μας θησαυρών εκλαϊκευμένη βιβλιογραφία, βέβαια, που τώρα είναι προνόμιο ιδιωτικών εκδόσεων που κάνουν πολύ καλή μέχρι αριστη δουλειά, θα έλεγα, αλλά οι εκδόσεις τους είναι ξενογλωσσές τις περισσότερες φορές, γιατί υποστηρίζουν ότι οι Έλληνες δεν αγοράζουν - εδώ λοιπόν θα μπορούσε, ίσως, η πολιτεία να καλύψει πολλά κενά με βιβλία που θα καταπορεύουν υπεύθυνα και σωστά για τα μεγάλα - αρχαιολογικά μας κέντρα (Αθήνα, Δελφοί, Ολυμπος, Επίδαυρος, Κρήτη, Δήλος, Ρόδος, Δωδώνη, Β. Ελλάδα) και σε τιμές προσιτές σε πολλούς.

Και μια ερώτηση σ' όλους αυτούς που ασχολούνται με τις ενδιαφερόμενες αυτές εκδόσεις γιατί αγνοούν ότι οι αρχαιολογικοί θησαυροί του βορειοελλαδικού χώρου (Δίον, Δωδώνη, Νικόπολη, Αθήνα, Ολυμπός, Θεο/νίκη κ.τ.λ.); Δεν θα μπορούσαν να εκδόσουν σ' ένα είδος καλαίσθητο με τα άλλα βιβλία που να περιλαμβάνουν όλα ή περισσότερα απ' αυτά (χώροι και μουσεία) που τώρα ίσως βρίσκονται εδώ κι εκεί σε παλιές και δυσερετές εκδόσεις; Απ' ότι ξέρω μόνο η «Εκδοτική Αθηνών» έχει να παρουσιάσει τέτοια δουλειά, αλλά μόνο για τη Θεο/νίκη, τον Φίλιππο, τη Βεργίνα αλλά όχι σε βιβλία που θα μπορούσε να τα πληρώσει ο καθένας... και σε τιμές και σε όγκο ύλης εννοώ, ιδιαίτερα για τους νέους μας που δεν είναι αρκετά τα σχολικά βιβλία, πιστεύω. Και κάτι ακόμα. Βρέθηκα τελευταία στην Κρήτη κι' όλοι οι δρόμοι με πινακίδες, σήματα κ.τ.λ. οδηγούσαν στις τουριστικοποιημένες περιοχές Κνωσσού, Φαιστού, Μαλίων βασικά: πολύ σωστά βέβαια, αλλά όταν προσπάθησα να βρω τις Αρχαίες π.χ. μετά την επίσκεψή μου στο ανάκτορο της Κνωσσού (εντυπωσιακό αλλά φαίνεται πολύ η ανθρώπινη παρουσία στην αναστήλωση του...) χάθηκα με τ' αυτοκίνητο μου

και κανένας δεν ήξερε να με κατατοπίσει. Μήπως θα πρέπει να υπάρχουν οδηγά σημεία και για τους δευτερεύοντες αρχαιολογικούς αλλά σημαντικούς χώρους; Είναι κι αυτοί (κι όχι μόνο στην Κρήτη) πολιτιστική μας κληρονομιά κι' έδωσαν αξιόλογα ευρήματα, οι περισσότεροι, στα φανταστικά μας μουσεία. Εξ ουγκνηθούν κάποτε οι αρμόδιοι και για τις μικροτεπτομέρειες.

Ευχαριστώ
Αντώνη Γ. Συμακέλης
Α. Θράκης 66 Κ. Τσιμπά
Θεσσαλονίκη
Σεπτέμβριος 1986

Αγαπητή μου «ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ»

Από τα φοιτητικά μου ακόμη χρόνια είχα την τύχη να εργαστώ στις ανακαφές της Αρχαίας Αγοράς Αθηνών κοντά σε διάσημους επιστήμονες, όπως οι κ.κ. HOMER THOMPSON, E. VANDERPOOL, L. TALCOTT, I. Θρεψιάδης, I. Τραυλός κ.ά., πρωταγωνιστές της αναστηλώσεως της Στοάς του Αττάλου, και ιδιαίτερα κοντά στη δ. VIRGINIA GRACE, τη ξεχωριστή και ευγενική αυτή μορφή του αρχαιολογικού κόσμου, που επί τόσα χρόνια ασχολείται με την ανώνυμη των σφραγίδων των αμφορέων που βρίσκονται τόσο στον ελλαδικό όσο και το λοιπό μεσογειακό και μαυροθαλασσιτικό χώρο.

Επειδή σ' εκείνο τον εξοίσιο χώρο της επιστήμης της αρχαιολογίας και της πρακτικής των ανασκαφών, είδα και έζησα από κοντά το μεγαλείο της ανασκαφικής έρευνας, η οποία απαιτεί όχι μονάχα επιστημονικές γνώσεις αλλά και μια κριτική διαίσθηση ανακαλύψεως των κρυμμένων αρχαιολογικών μας θησαυρών στα σπλάχνα της μητέρας ελληνικής γης, η αυτο και καθετί που σχετίζεται με την αρχαιολογία πάντα με προσελκύει σαν μαγνητική και μου αιχμαλωτίζει σκέψη και νου.

Γι' αυτό κι από την πρώτη στιγμή αγάπησα τόσο την εμφάνισή σου όσο και το περιεχόμενό σου, ακριβώς επειδή απευθύνεσαι στα ευρύτερα στρώματα της ελληνικής κοινωνίας καλυπτόντας ένα διανοητηρό κενό και επιτελείς έργο παιδείας αξιοθαύμαστο. Αισθάνομαι λοιπόν την ανάγκη να σε συγχαρώ ιδιαίτερα για το τελευταίο τεύχος σου (αριθ.

αρχαιολογικά

19) το τόσο καλαίσθητο και να δ' ευχαριστήσω, γιατί με το τεύχος αυτό μπορεί να κατατοπιστεί σφαιρικά και ο πλέον ανίδεος για το περιεχόμενο και τους σκοπούς της αρχαιολογίας, κατανοώντας το μέγεθος και την αξία της επιστήμης αυτής, που τόσο είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της εθνικής μας υπόστασης, χάρη στα μνημεία που ανακαλύπτει ως μαρτυρία της εθνικής μας ταυτότητας.

Με εκτίμηση

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

Φιλόλογος - ιστορικός
Λυκειάρχης 3ου Λυκείου Καλλιθέας

Προς το περιοδικό «ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ»

Το εργοστάσιο αλουμινίας στο Δελφικό τοπίο

Στο τεύχος 20 της «Αρχαιολογίας» δημοσιεύθηκε μακροσκελής επιστολή του εφόρου αρχαιοτήτων περιοχής Δελφών κ. Ευ. Πεντάζου, το το θέμα της εγκατάστασης μεγάλου εργοστασίου αλουμινίας στο Δελφικό τοπίο, το οποίο έχει προκαλέσει σάλο όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε όλη την Ευρώπη. Επειδή, με τις εντελώς πρόσφατες εξελίξεις, το θέμα αυτό ξανόινε επιβεβαιώνεται, παρακαλούμε θερμά να δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος σας, για ενημέρωση αντικειμενική και έγκαιρη των αναγνωστών σας, η παρακάτω απάντησή μας στους ισχυρισμούς του κ. Πεντάζου, οι οποίοι και επιχειρούν απάντησή στο ψήφισμα της συγκέντρωσης που οργανώθηκε στην Αθήνα στις 12-2-86 και το οποίο δημοσιεύθηκε στο τεύχος 18 του περιοδικού σας, μετά από παρουσίαση συνεννόησή σας και κριτικό σημείωμά του, όπου και μεταφέρθηκαν πιστά οι κύριες θέσεις της ομιλήτων στη συγκέντρωση της απομηνίας και των υπολοίπων φορέων εργοστασίου στο Δελφικό τοπίο. Απλώς, έγινε χρήση επίσημων ντοκουμέντων και προφορικών αποφώνων που εκφράστηκαν ρητά, από εκπροσώπους τους (μεταξύ των οποίων και ο κ. Πεντάζος), στη συγκέντρωση της 12-2-86. Είναι οι δικές τους θέσεις, λοιπόν, αλληλοσυγκρουόμενες και αντιφατικές αφού, για μεγάλο διάστημα δίχως περιβαλλοντική μελέτη, καθόρισαν (με ποιά τάχα περιβαλλοντικά κριτή-

ρια;) το σημείο εγκατάστασης μιας εξαιρετικά μεγάλης και πολλαπλά ρυπογόνας μονάδας και, ακόμα και σήμερα, (βλ. κείμενο και του κ. Πεντάζου) δηλώνεται ότι... «η θέση που έχει επιλεγεί δεν είναι οριστική», ενώ, ταυτοχρόνως στον τυπο του Νοεμβρίου 1986, επιβεβαιώνεται ότι «κλείστηκε» η συμφωνία για την εγκατάσταση του εργοστασίου.

Παράλληλα, δηλώνεται ότι, κατόπιν εορτής, ολοκληρώθηκε κάποια περιβαλλοντική μελέτη, την οποία οι αρμόδιοι, παρά την διακηρυγμένη επιθυμία και τα επανειλημμένα διαδηλώματα των περιβαλλοντικών φορέων, αρνούνται να γνωστοποιήσουν, αντίθετα με την κρατούσα τουλάχιστον, στην Ευρώπη δεοντολογία και πρακτική για παρόμοια θέματα.

Λυτούμαστε, εξάλλου, που αναγκαζόμαστε να διαμεύσουμε τον κ. Πεντάζο για το ότι «τα άλλα επιχειρήματα οικονομικά και ρύπανσης αντιμετώπιζονται ευκολα από τους αρμόδιους της ΕΛ ΒΑ ΑΕ και του ΥΠΕΧΩΔΕ». Το ΕΝΤΕΛΩΣ ΑΝΤΙΘΕΤΟ συμπέρασμα βγήκε από τη συζήτηση της 12-2-86, όπου πολύ βασικά ερωτήματα σχετικά με την επίδραση των ρύπων, όπως το διοξείδιο του θείου στις Αρχαιότητες των Δελφών, ως προς την τεχνολογία της αντιρύπανσης που θα χρησιμοποιηθεί, τη φύση καταλλήλότητα, και δυνατότητα εφαρμογής των σχετικών στάνταρτ, κλπ. μένουν αναπάντητα.

2) Μεγάλο μέρος της επιστολής του κ. Πεντάζου αφιερώνεται σε έκφραση «πικρίας» για την επιδεικνυόμενη, γενικώς, ακατανοησία προς το ηρωικό έργο της υπηρεσίας του. Ως προς αυτό, απλώς σημειώνουμε ότι έχει πολλαπλά αναγνωριστεί και πρώτα από μας τους ίδιους το έργο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, το οποίο δεν θα τελεσφορούσε - όσο τελεσφορεί - αν, ακριβώς, οι ευαίσθητοι πολίτες με αδεσμευτές φωνές, όπως οι δικές μας, δεν έδιναν αλληλέγγυα μάχες τόσο για το περιβάλλον όσο και για την πολιτιστική κληρονομία, απεναντί σε ένα κρατικό με παρόμοια και πολιτική, και για τα δύο, που επιεικώς μπορεί να χαρακτηριστεί «ανόρηχτη» και παντως ανεπαρκής. Σημειώνουμε, ακόμα, ότι είναι καιρός να αναλογιστεί ο κ. Πεντάζος και η υπηρεσία του, ποιές δικές τους παραλείψεις και υποχωρήσεις καταλήγουν σε

που υπέγραψαν το ψήφισμα, στα συγκεκριμένα σημεία του οποίου δυστυχώς δεν απαντά ο κ. Πεντάζος. Με μεγάλη συντομία ερχόμαστε στα κύρια σημεία της επιστολής του κ. Πεντάζου, αντιπαρερχόμενοι τους αβέβαιους χαρακτηρισμούς και «εμφυολογήματα» περί οικολογών και οικολογίας.

1) Δεν έγινε καμία παραμόρφωση απόψεων κανενός φορέα από αυτούς που προωθούν την ίδρυση του αποφάσεις, όπως π.χ. εντελώς πρόσφατη για ανέγερση κτιρίου σε απόσταση... ενός μέτρου από αρχαιοτήτες της Σήτης! (μήπως είναι και αυτές... υπό μεταφοράν όπως ο αρχαίος Πυργός του «κατάλλου» για την αλουμινία χωρού...)

3) Ακόμη ο κ. Πεντάζος πέφτει σε έντονες αντιφάσεις αρχιζόντας με απόλυτες διαβεβαιώσεις και καθήσυχασμούς και καταλήγοντας σε έντονες αμφιβολίες για το αν κάποια πρόγνωση που «αυτή τη στιγμή» στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο θα τηρηθούν και φτάνοντας, να διαβεβαιώνει ότι, αν προστεθεί ένα μεγάλο εργοστάσιο στις ήδη υπάρχουσες οχλήσεις (που σωστά επισημαίνει), θα... αναδαμνιστεί τελικά όλη η περιοχή και η παρاليا και θα «χρηματοδοτηθούν έργα που θα αναπτύξουν την περιοχή». Αφήνουμε τους αναγνωστές σας να θάλλουν τα δικά τους συμπεράσματα.

Τελειώνοντας, δηλώνουμε ότι οι εύλογες ενδοιασμοί μας, ορισμένες απειρίες αντιρρήσεις μας αλλά και προτάσεις μας, όπως απαιτούνται συνυποκρίνοντας στον προβληματισμό και στο ψήφισμα που δημοσιεύσατε, δυστυχώς και με όσα μέχρι σήμερα προχωρήσαν ή τεκταινούνται δεν αναμνηστικά, αλλά απεναντίας επιβεβαιώνονται. Γι αυτό και θα συνεχίσουμε τον αγώνα σε όλα τα επίπεδα για να προστατευθούν οι Δελφοί και το Δελφικό τοπίο, που βεβαιωμένα κινδυνεύουν εντάσσοντας σε αυτόν και όσα σωστά επισημαίνει ο κ. Πεντάζος, με τον οποίο αλλωστε, όπως είναι φυσικό, καμιά διαβασή αντίδικη δεν έχουμε, κατανοώντας και τις τυχόν δεσμεύσεις του.

Αργολική Οικολογική Εταιρία, Ελληνική Εταιρία, Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης, Κέντρο Οικολογικής, Περιβαλλοντικής και Εναλλακτικής Πληροφόρησης.

Αθήνα, 5 Δεκεμβρίου 1986